

ní. Během něho uskutečnil několik delších studijních anebo přednáškových pobytů v různých evropských zemích, z nichž připomeňme Jugoslávii a Bulharsko, dále Francii, SSSR a Polsko. Pokud se týká polské literatury, publikoval studie o Żeromském a Reymontovi (1926) a následujícího roku přednášku o J. Slowackém. Aktivně se zúčastňoval slovanských sjezdů a podílel se rovněž na činnosti Pražského lingvistického kroužku. (Reagováním například na stanoviska některých nacisticky orientovaných německých slavistů, konkrétně „na skeptický názor na strukturální jednotu slovanských literatur“, viz připomenutý *Lexikon 4 II*, s. 1649). Trvalý zájem o svět divadla na Balkáně uzavřel F. Wollman publikací *Dramatika slovanského jihu* (1930). Dva roky předtím, v závěru bratislavského působení, vyšla jedna z jeho stále k studijním účelům využívaných publikací *Slovesnost Slovanů* (1928), když neméně ceněná kniha s názvem *K metodologii srovnávací slovesnosti slovenské* (1936, vydána rovněž ve francouzštině) spadá především do oblasti lingvistiky. V poválečném období, zasvěceném především výchově hned několika generací slavistů na brněnské filozofické fakultě, vydal F. Wollman práci *Slovanství v jazykově literárním obrození u Slovanů* (1958) a rozloučil se publikací *Slavismy a anti-slavismy za jara národů* (1969). Bylo to jeho nejrozsáhlejší dílo, v mnohém podnětné i pro badatele v této sféře v době schengenské dohody, i když dobově je práce zasazena do konce 1. poloviny 19. století. V připomenuté knize se F. Wollman kromě jiného podnětně věnoval analýze pro- i protislovanských programů (například panslavismu, austroslavismu anebo panrusismu), jež se znovu objevují, ba lze někdy říci, že svým způsobem „mutují“ právě na začátku nového tisíciletí; kromě jiného v souvislosti s tím, co se děje v Asii, ale rovněž na dalších kontinentech.

L. SOLDÁN

Ke 115. výročí narození Zdeňka Hájka

Zdeněk Hájek se narodil 13. března 1894 v Suchdolu u Kutné Hory v rodině řidičského učitele. Absolvoval gymnázium v Čáslavi, kde v roce 1913 maturoval. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze si zapsal obory dějepis a zeměpis. Již po roce však vypukla světová válka a Hájek v říjnu 1914 narukoval do rakousko-uherské armády. Na východní frontě padl do ruského zajetí a byl internován v zajateckém táboře v Charkově. V srpnu 1917 vstoupil do československých legií, se kterými se vrátil do vlasti přes Sibiř a Vladivostok, kde se dokonce stal vojenským velitelem města.

Již v době vysokoškolských studií v něm vzbudil prof. dr. Jaroslav Bidlo zájem o slovanské dějiny. Za války získal z autopsie nejen znalost polských a ruských reálií, ale i jazyků. Na základě rigorózní práce o rusko-byzantských stycích do konce 10. století získal v roce 1924 titul PhDr. V té době již pracoval jako asistent prof. Bidla ve východoevropském oddělení historického semináře Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Tehdy také uveřejnil své první příspěvky v Českém časopisu historickém (ČČH), především zprávy o nové literatuře o slovanských dějinách.

Dne 18. června 1947 Akademický senát MU, vykonávající funkci profesorského sboru Pedagogické fakulty MU, se jedenácti hlasy z dvanácti rozhodl schválit návrh, aby dr. Hájek byl jmenován mimořádným profesorem slovanských dějin na této fakultě, a to po splnění podmínky, aby byla nejprve realizována habilitace na Filozofické fakultě. Habilitační řízení proběhlo 24. října 1947 a bylo schváleno profesorským sborem Filozofické fakulty MU 20. prosince 1947. Jmenování docentem vřele doporučil profesor Josef Macárek. Dne 29. července 1948 byl Hájek jmenován mimořádným profesorem slovanských dějin na Pedagogické fakultě MU.

Na této fakultě vykonával Hájek v letech 1946-1950 funkci administrativního ředitele historického semináře, v letech 1952-1955 byl proděkanem pro vědecký výzkum a po přeměně pedagogické fakulty ve Vyšší pedagogickou školu zastával v letech 1954-1958

funkci vedoucího katedry dějepisu a občanské nauky. To, že literární produkce Zdeňka Hájka nebyla ještě intenzivnější, způsobily některé choroby, které se dostavily se stoupajícím věkem, a jeho značně zaneprázdnění při budování pedagogické fakulty a poté Vyšší pedagogické školy.

Významný brněnský odborník zemřel v roce 1958 ve věku 64 let.

J. VACULIK

Prof. JUDr. František Kop (1906-1979)

Nejvýznamnějším představitelem církevního práva na brněnské právnické fakultě byl bezesporu prof. JUDr. František Kop. Narodil se v Praze 18. srpna 1906. Po gymnazijních studii, které ukončil 17. června 1924 na státním Akademickém gymnáziu v Praze, byl imatrikulován na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Zde po vykonání předepsaných zkoušek a rigoróz byl promován 13. prosince 1930. Již v době studií se projevil jeho opravdový zájem o vývoj církevního práva. V letech 1926 a 1927 navštěvoval seminární cvičení u prof. dr. Kamila Hennera, čehož výsledkem byla také práce *O vývoji a závaznosti dekretu Tametsi (Ukázka ze studia vývoje práva manželského)*, uveřejněném potom ve Všeohru (1929, roč. X, s. 56 a násled. 96 a násled., 120 a násled.). V té době se zajímal též o studium francouzského jazyka a literatury. Za tím účelem byl mimo jiné i na studijních cestách v Dijonu (1925) a Paříži (1926).

Po promoci na právnické fakultě se ještě zapsal na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, kde navštěvoval přednášky z historie. V té době také vypracoval obsáhlou překladovou partii pro knihu P. Placht – F. Havelka: *Předpisy pro vysoké školy ČSR* (Praha 1932). Současně zahájil badatelskou činnost v oboru církevního práva tím, že od roku 1931 začal pracovat na rozsáhlém vědeckém díle o vývoji metropolitní pravomoci v církvi západní, rozvrženém do pěti svazků.

Při těchto pracích však neopomněl se zabývat i otázkami týkajícími se současného právního stavu, zejména věnoval pozornost

problematice vztahu státu a církve. Výsledkem toho byl mimo jiné prezidentu E. Benešovi dedikovaný spis *Modus vivendi, nynější stav jeho provedení, k vydání papežské buly – Ad ecclesiasticis regiminis incrementum – z 2. září 1937 o zevní delimitaci československých diecézí*. Vyšel roku 1937 v Politické knihovně (řada I., kniha 35), vydané Orbisem. Téměř současně vydal dva německy psané výtahy tohoto spisu: *Die Durchführung des Modus vivendi. Der heutige Stand* (Praha 1937), *Die Durchführung des Modus vivendi. Der heutige Stand. Zur Ausgabe der päpstlichen Delimitationsbulle. Ad ecclesiasticis regiminis incrementum vom 2. september 1937* (Praha 1937). Vypracoval rovněž podklady pro podrobnou diecézní mapu Slovenska. Účelem těchto publikací bylo ulehčit práci československým úřadům při provádění Modu vivendi.

V roce 1938 se Československo dostalo do hluboké politické a státoprávní krize, která vyvrcholila odsazením Čech a Moravy a vytvořením Protektorátu. František Kop na to reagoval studiem archivních pramenů vztahujících se k počátkům pražské univerzity, čehož výsledkem byla v červnu 1939 publikovaná práce *Založení Univerzity Karlovy v Praze*. V ní dokazoval, že toto nejstarší české učení bylo podle slov jeho zakladatele určeno hlavně pro „obyvatele Království českého“. K posílení českého sebevědomí směřovaly i další Kopovy práce vydané v tomto období: *Zrcadlová kaple v pražském Klementinu* (Praha 1938), *Národní muzeum, památka našeho kulturního obrození* (vydáno k 50. výročí otevření budovy muzea v Praze roku 1941).

V prvních letech Protektorátu také dokončil úvodní část svého rozsáhlého projektu o vývoji metropolitní pravomoci v západní církvi. V roce 1941 vyšel jeho první díl *Obyčejový a zákonný podklad ústavy metropolitní. Začátky její závislosti na moci papežské* (Rozpravy České Akademie věd a umění, třída I, čís. 93, Praha 1941). Práce byla okamžitě vědeckými kruhy přijata velmi pozitivně, o čemž svědčila řada pochvalných recenzí v odborném tisku.

S vědeckou prací nepřestal ani v dalších letech nesvobody, i když od roku 1941 pracoval jako úředník Československé akciové tiskárny v Praze II. Důkazem toho jsou práce publikované v roce 1944. Byl to např. článek *Šestileté*